

Kurucusu:
Dr. Mehmet Ali UZ

Yayın Kurulu:
Dr. Mehmet Ali UZ
Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU
Hasan YAŞAR
Ahmet ÇELİK
Ali IŞIK
Av. Serdar CEYLAN

CİLT: 24 • SAYI: 28
19 Kasım 2025 ÇARŞAMBA

KADEMİK

Sayfalar

Merhaba

f /akademiksayfalar

www.merhabahaber.com

DAVOS'TAN KONYA'YA MEKTUP

Mektup, yüz-yıllardan beri insanların haberleşme için kullandığı araçlardan biridir. İnsanlar, uzak-taki yakınlarına ve tanıdıklarına haberlerini, duygu ve düşüncelerini hep mektuplarla iletmışlerdir. Önemli insanların yazdığı mektuplar da bazen tarih, toplum, coğrafya açısından çok önemlidir.

H. Hilmi
KIZILCA

Bu yazımda sizlere tam bir asır öncesinde Konya'ya yazılmış bir mektuptan bahsedeceğim. Mektup, İsviçre'nin Davos şehrinden Konya'ya gönderilmiştir. Bu mektubu, Konya mebusu Kâzım Hüsnü Bey, 14 Ocak 1925'te Davos'tan, Konya İdadisinden okul arkadaşı olan Babalık gazetesini sahibi Yusuf Mazhar Bey'e göndermiştir.

Mektup, 27 Ocak 1925 tarihinde Babalık'ta yayımlanmıştır.⁽¹⁾

Mektup, genelde Konya'nın ziraat, sulama ve yönetim meseleleri üzerinedir. Kâzım Hüsnü Bey, Davos'a eşinin tedavisi için gitmiş ve yolculuk esnasında Macaristan ve İtalya'yı gözlemler. Mektupta Macaristan'da gördüğü ormanlardan, ziraattan övgüyle bahsetmekte ve aynıının Konya'da olmasını çok istediğini belirtir. Mektupta daha çok Avrupa'ya öğrenci göndermek gerektiği, valilerin memleketin kalkınmasında büyük güçleri olduğu ancak pek çalışmadıkları üzerinde durur. Avrupa'ya, Konya'dan gönderilmesini teklif ettiği Namdar'ın (Namdar Rahmi Karatay) çok zeki bir memleket evladı olduğunu ve ülkesine çok hizmet edeceğine inandığını belirtir. Mektupta bir gezgin gibi gördüğü ve gözlemlediği Davos'tan, otellerden de bahseder.

Mektubun genel havasına bakıldığında memleketin geri kalmasına çokça üzülen ve çareler arayan bir aydın görülür. Satırlar arasında, gelişmenin çaresinin Avrupa'ya talebe göndermek olduğunu fark etmiş bir aydının çırpınışlarını göreceksiniz. Dünyanın çok hızlı değiştiğini ve bu hızı yakalamamız gerektiği belirtilirken şu cümleleri ilginçtir: **“Âlem, bambaşka bir şekilde, bambaşka bir usul ile bambaşka bir yere doğru çok süratle gitmektedir. Bunu hemen kabul edip var kuvvetimizle katarı girmek ve o reviş ve reftâra uymak kat'îyyen lazımdır.”**

Kâzım Hüsnü Bey

Aşağıda Kâzım Hüsnü Bey'in kısa hayat hikayesini ve bahsi geçen mektubun çevirisini bulacaksınız. Mektubu, Osmanlıca Türkçesinden günümüz alfabesine çevirirken dil ve üsluba hiçbir müdahaleden bulunmadım. Yalnızca bazı kelime ve tamlamaların anlamını köşeli parantez “[]” içinde verdim.

Kâzım Hüsnü Bey (Halil İbrahim Nakiboğlu) (1883-1934)

Kazım Hüsnü Bey, 1883 yılında Konya'nın Karatay ilçesinde Piri Mehmet Paşa Mahallesi'nde doğdu. “Konyalı Kazım”, “Halil Kâzım” ve “Büyük Kazım” isimleriyle bilinse de TBMM'de “Kâzım Hüsnü” olarak anıldı. Babası İsmilli Mülazım Halil Ağa'nın torunu Vilayet Baştabibi Mehmet Hüsnü Efendi, annesi Rabia Hanım'dır. Konya Rüştîyesindeki eğitimini tamamladıktan sonra Konya İdadisinden 1900 yılında mezun oldu.

(1) Babalık, 27 Kânunusani 1341, sayı 1703, s. 1.

Kazım Hüsnü Bey, mezuniyetine müteakip Konya Muhacirin Komisyonu katipliğine tayin edilerek memuriyete başladı. Burada bir yıl görev yaptıktan sonra 1901 yılında Sanayi Mektebinde Türkçe öğretmenliğine başladı. Daha sonra Konya gazetesi başyazarlığı ve il basımevi müdürlüğü görevlerinde bulundu. 1910 yılında sınavla il mektupçuluk kalemine müsevvit olarak tayin edildiyse de burada 4 yıl görev yaptıktan sonra 1914 başlangıcında memuriyetten istifa ederek ticaretle uğraşmaya başladı.

Kâzım Hüsnü Bey, Konya'da sürgünde bulunan Ebuzziya Tefik Bey'le tanıştı ve onunla birlikte istibdat idaresine karşı gelenler arasında yer aldı. Siyasi hayatı İttihat ve Terakki Fırkasında başladı, il genel meclisi üyeliğine seçildi ve daimi encümen üyeliği yaptı.

Osmanlı Mebusan Meclisi dördüncü dönemi için Konya'da 1919 Kasım'ında yapılan seçimleri Kâzım Hüsnü Bey'in de aralarında bulunduğu Millî Mücadele fikrini destekleyen adaylar kazandı. Konya milletvekili ola-

rak Meclise katılan Kâzım Hüsnü Bey, Meclis-i Mebusanın son döneminde divan kâtipliğine seçildi. İstanbul'un işgali ve 11 Nisan 1920'de Meclisin feshi üzerine Ankara'ya gelen Kâzım Hüsnü Bey, 2 Haziran 1920'de BMM Genel Kurulunda Konya milletvekili olarak takdim edildi. Mecliste Bütçe, Millî Eğitim ve Bayındırlık Komisyonlarında çalıştı.

Mecliste iken fırsat buldukça Konya'ya gelen Kâzım Hüsnü Bey, şehrin sorunlarını çözmek için yoğun çaba harcadı.

Kâzım Hüsnü Bey, Bozkır ayaklanmalarından sonra meydana gelen Delibaşı İsyanı sırasında Konya'da olması sebebiyle asillerle sürekli muhatap olmak zorunda kaldı. Ancak isyana iştirak ve asillerle iş birliği yapmak suçlarından dolayı Konya İstiklal Mahkemesince yargılanmış ve suçlu bulunmuş ve İhanet-i Harbiye Kanunu'na göre tevkif edildi. Ancak daha sonra bu karar kaldırıldı ve suçsuzluğu yönünde karar verildi.

Kâzım Hüsnü Bey, Meclis-i Mebusan dahil 5 dönem üst üste Konya milletvekili olarak görev

yaptı.

TBMM Dördüncü Dönem içinde 19 Şubat 1934 tarihinde İstanbul'da Alman Hastanesinde vefat etti. Büyükaada Kabristanı'nda toprağa verildi.

Babalık gazetesi, mektubu "İsviçre Mektubu" başlığıyla yayımlamıştır. Başlıktaki ve mektup içindeki dipnotlar gazeteye aittir.

İşte Kâzım Hüsnü Bey'in mektubu:

İsviçre Mektubu⁽²⁾

Davos, 14 Kanunisani 1341 [14 Ocak 1925]

Kardeşim Mazhar;

Davos'tayım. Mektubumu alınca ihtimal mütehayyir olacaksın [şaşıracaksın]. Çünkü size malumat vermedim. Refikamın [eşimin] tedavisi için buraya kadar geldim. Bir gün Zürih'te kaldık. Bu kalış hem istirahat hem de Zürih'i görmek içindi. Davos'a muvasaletimi [varışımı] müteakip size mektup yazmayı düşündüm. Lisan bilmediğim halde buraya kadar bilâ müşkilat [zorluk çekmeden] geldim. Şurasını kaydetmek mecburiyetindeyim: İyi kötü, idâdide bellediğimiz Fransızca lügatler yok mu, onların çok yardımı oldu. Pat çat birkaç lügat söyleyince üst tarafı olup gidiyor. Fransızca bilirmişim diye bayağı bana gurur bile gelmeye başladı. Böyle yollarda Fransızca

Yusuf Mazhar Babalık

lügatlerin yardımını gördükçe idâdiye karşı olan şükranlarımı görmeliydin. Ahd eyledim, avdetimde mektebimizin bir kere daha tozuna toprağına yüzümü süreceğim. Azizim, Macaristan'a gelinceye kadar nazar-ı dikkatimi bir şey celb etmedi. Macar ziraatına bayıldım. Gerçi şimendüferle seyahat insana fazla bir fikir vermez. Ancak o mübarek toprakların ne suretle işlendiğine ve nasıl istifadeler temin ettiğine ait iyi kötü bir fikir peyda oluyor. Benim öteden beri bir fikrim vardır. Daima söylerim. Bu defa o fikrim bir kat daha iktisab-ı kudret ve kuvvet eyledi [kuvvet kazandı]. O da Avrupa'yı görmektir. Şimdi Türk erbab-ı ziraat ve teşebbüsü [çiftçiler ve müteşebbisler] behemehal Macar ziraatını bizzat görmelidir. Mazharcığım, o kadar basit ve amelî şeyler vardır ki insan anlatamaz. Erbabı, bunları görünce behemehâl temin-i istifa eder. Arazinin suret-i saky ve ırvâsı [sulama şekli] bile bambaşka bir şeydir. Bu ne numune

(2) İsviçre'ye ailesini tedavi ettirmek üzere giden mebusumuz Kazım Hüsnü Beyefendi'nin sahib-i imtiyazımız Mazhar Bey'e gönderdiği mektubu, doğrudan doğruya memleketimizi alakadâr eyleyen pek nâfi bahisler ihtiva eylediğinden aynen derc ediyoruz.

Kâzım Hüsnü Bey

Rahmi Namdar Karatay

çiftliklerinde gösterilebilir ne okumakla anlatılır. Bir defa görüldü mü hepsi anlaşılır. İtalya arazisinden geçerken de bahçecilik nazar-ı dikkati celbediyor. Ne olur bizim bahçe meraklıları bir kere görseler!

Bendeniz, erbab-ı ziraatın bu seyahatine “Tetkik Heyetleri” diyeceğim. Bunlar için Vilayât Mecâlis-i Umumiyesi [İl Genel Meclisi] bütçelerine tahsisat vaz’ etmelidir [ödenek koymalıdır]. Her sene memleketin erbab-ı ziraat ve teşebbüsünden mürekkep heyetler ziraatçı memleketlere gönderilmelidir. Köylerine varıncaya kadar gezmeli ve nasıl ziraat edilir, nasıl hayvan yetiştirilir, görmeli. Bunlardan alınacak bir fikir memleketin ziraatında emin olunuz büyük inkılap yapar. Mecâlis-i Umumice böyle nâfi [faydalı] muhassasât [ödenek] kabul edildiğinde icraatın da nâfi olması lazım gelir. Mesela memleketin erbab-ı ziraat ve teşebbüsü diye bütün Meclis-i Umumi azasını tetkik heyeti görmek biraz gülünç olur zannederim. Ereğlili Hoca Şükrü Efendi ile Konya’da Hacı Velizade Hacı İsa Efendi’nin ve Kösezade Mehmet Ağa gibi meraklı ve mütehassıs zevatın [uzman kişilerin] böyle bir seyahate iştirakleri memlekete çok nâfi olur ümidindeyim.

Avrupa’ya tahsil için talebe göndermek çok lazımdır memleketi kurtaracak asıl tahsil ordularıdır. Maatteessüf Mecâlis-i Umumiye-i Vilayât, bu lâzıme-i asriyeyi [çağın gereğini] hiç takdir edemiyor. Hâlbuki her vilayet kendi bütçesine, kendi evladını okutmak için beş-on bin lira tahsisat vaz’ edebilir.

Böylelikle hiçbir tarafa bâr [yük] olmadan Avrupa’ya vatanın mahall-i muhtelifesinden [değişik yerlerinden] yüzlerce talebe gitmiş olur. Bu usûl, bir kere kabul edildi mi birkaç sene sonra vilayetlere rekabet gelir.

Bizim istediğimiz de husûl bulur [gerçekleşir]. Valilerimizde çok kusur vardır. Yukarıda arz ettiğim tetkik heyetleri göndermek-te ne müşkülât tasavvur edersiniz? Bir vali, kendi daire-yi memuriyeti dâhilinde olan beş-on erbab-ı ziraat ve teşebbüsü ikna kudretini haiz değilse [çiftçi ve müteşebbisi ikna etme gücüne sahip değilse] çekilip gitmelidir. Keza bir vali, Avrupa'ya gönderilecek talebe için veyahut tetkik heyetleri için vilayet bütçelerine tahsisat vaz' edecek kadar mantık serdine kendinde irfan görmüyorsa [düşünemiyorsa] Allah rızası için istifa etmelidir. Kavânîn-i mevcûde ve hâzıra [yürülükteki kanunlar] dâhilinde valilerin göreceği çok iş vardır. Bu babda ben zerre kadar mazeret kabul etmem. Maatteessüf birçokları günlerini geçirmeyi kâr addetmektedir. Eğer bir vali, arzu etse ve kendinde imar kudreti olsa bir vilayeti birkaç sene zarfında baştan başa da değiştirebilir. Bu da bendenizde öyle bir iman halindedir ki hiçbir şeyi değiştiremez.

Hatırıma gelmişken arz edeyim: Macaristan'dan geçerken hâssaten orada yetiştirilen or-

manlar nazar-ı dikkatimi celb eyledi. Şimendüfer ile saatlerce bu ormanların içinden geçtik. Bu ağaçlar, asırların mahsulü değildir. Beş-on senelik hayata malik oldukları bariz bir surette görünmektedir. Bizim orada neden yetişmesin? İlmî bir surette birkaç sene çalışalım, elbette daha güzel fidanlar yetiştirilir. Bu hususta ne kadar ihmal ve te-seyyüp [kayıtsızlık] ve kusur varsa hepsi valilere aittir. İşkâ [sulama] sahasında münasip bir miktar arazi dahilinde fidan yetiştirmek bir mesele midir? Geçen sene bu maksatla Sulama İdaresi bütçesine tahsisat vaz' olunmuştu. Ne derecelere kadar takbik olundu bilemem.

Şurada bizim Meclis-i Umumiden de şikayet edeceğim. Geçen sene Namdar'ın Avrupa'ya gönderilmesi için bütçeye tahsisat vaz'ına delalet olunması hakkında başta Vali Bey olduğu halde Meclis-i Umumi âza-yı muhteremesinden bazı arkadaşlarıma mektup yazmış ve temenniyâtta bulunmuş idim. Mektup yazdığım rüfekâımızdan bazılarının hüsn-i niyetle teşebbüs eyledikleri bu emr-i hayra da [hayırlı işe de] diğer bazı muhte-

rem âzaca bir mesele-yi siyasiye [siyasi mesele] yapılarak ve îzâm edilerek [büyütülerek] reddedilmişti. Namdar, zamanın yetiş-tirdiği bir zekaya maliktir. Bu çocukla Konya iftihar edecektir.

Bu red keyfiyeti memleketim namına beni çok müteessir etti. Demek benim memleketimde ilme, irfana, zekaya hürmet yok dedim. Sonra kendi kendime “Hayır, bu belki birkaç arkadaşın yanlış bir yol takip etmesinden-dir.” diyerek müteselli oldum. Zaman, bî-amândır, derler. Ne doğru bir sözdür. Aradan bir sene bile mürur etmeden Maarif Vekaleti Avrupa’ya gönderilecek talebi için imtihan ilan etti. Bu meyanda bizim Namdar da kendi kendine dâhil oldu ve birinciliği ihraz eyledi. Darülfünun müderrislerinin nazar-ı dikkatini celb ettiğini Dersaadet’te bazı rüfeka söyledi, yüreğim yağ bağ-ladı. Birkaç sene sonra memleket kendi evladından istifade edecektir. Bakalım o zaman Namdar’ın Avrupa’ya îzâmına mani olmak isteyenler ne diyeceklerdir? Bu sene olsun Meclis-i Umumi hiç olmazsa on talebe için bütçesine tahsisat vaz’ et-

sin.

Vilayetçe Avrupa’ya talebe îzâmı [gönderilmesi] hususu kabul olunduğu takdirde gönderilecek talebenin tefrik ve intihabında çok mutaassıp olmayı tavsiye ederim. Bu babda hatıra, gönüle bakılmaması çok şayan-ı arzudur. Talipler, sıkı imtihana tabi tutulmalı, kimler izhar ve isbat-ı kudret ederse [başarı gösterirse] onlar gönderilmelidir. Bendenizce bu en büyük bir mesele-yi vataniyedir [vatan meselesidir]. Bunda zerre kadar sû-i istimal, âzam-i cinayet [en büyük cinayet] addedilmelidir. Biraz da içinde oturduğum memleketten bahsedeyim: Davos, sath-ı bahrden [deniz seviyesinden] 2000 küsur metre irtifânda bir şehirdir. Buraya dağ şimendüferleriyle gelinmektedir. Davos’u gezerken kutup seyyahlarına ait okuduğum şeyler birer birer hatırıma gelmeye başladı. Kar ve buz içinde bir memleket. İstasyonda gürbüz, tâmü’s-sıhha [sıhhatli] Alman çocukları eşyaları sırtlarken hayretle temaşa ediyordum. Bir arabaya râkip olduk [bindik]. Araba deyince bizimkileri zannetme! Hayvanla

cerredilir [çekilir] kızaklardır. Hayvanlarda kâmilten zil vardır. Bizim, kışın develerdeki çanlar yok mu, işte onlar, burada şehir içindeki kızaklarda tamamen mevcuttur. Kendimi o anda kendi memleketimde zanneyledim. Kızakla otele geldik. Otel hakkında tafsilat veremeyeceğim çünkü bunlara ait çok şeyler yazılmıştır. Davos, karlar ve buzlar içinde mamur, şirin, cazip bir şehirdir. Sinemalarda gördüğümüz kar ve buz oyunlarını burada aynen gördüm. Burada “Park Sanatoryum” namında muhteşem bir sanatoryum vardır. Her türlü esbâb ve levâzım-ı sıhhiye ve medeniyeyi haizdir [modern sağlık cihazlarına sahiptir]. Zaten buradaki oteller ve evler kâmilten denemek derecede birer sanatoryumdur. Park sanatoryumunda Süleyman Edhem Bey⁽³⁾ namında bir Türk doktor vardır. Bu zatın ismini ta Dersaadet’te bellemiş ve gıyaben onu özleyerek gelmişim. Geceyi otelde geçirdikten sonra sabahleyin ilk işim bu zatın sanatoryumunu ziyaret oldu. Kendilerine bir kart gönderdim, salonda intizar eyledim [bekledim]. Beş dakika sonra beyaz elbisesiyle geldi. Mültefit [iltifat eden], çok kibar bir vatandaştır. Bu zatı görünce dünyalar benim oldu. Yabancı bir memlekette her şeye vâkıf vatandaş, insana ne meserretler bahş ediyor bilemezsin. Bu zatın lütf-i delaleti ile [aracılığıyla] yer buluyoruz, teshilat [kolaylıklar] görüyoruz. Hülâsa her işimiz görülüyor. İhtiyacı olan vatandaşlara tavsiye

ederim.

Her tarafı ormanlarla mestur [kaplı] olan Davos’ta her şeyi değişmiş görüyorum. Tabir-i marufuyla [meşhur deyimle] çâr aktâr-ı cihandan [dünyanın dört bir yanından] gelmiş binlerce adam görmekteyim. Tarz-ı tedavi büsbütün başkadır. İnsan, bilâ ihtiyâr acıyor. Memlekette çekilen zahmetler, sarf edilen nakitlere ve emeklere bakıyor da “Niye böyle oluyor?” diyeceği geliyor. Âlem, bambaşka bir şekilde, bambaşka bir usul ile bambaşka bir yere doğru çok süratle gitmektedir. Bunu hemen kabul edip var kuvvetimizle katara girmek ve o reviş ve reftara [gidiş ve tarza] uymak kat’iyyen lazımdır. Bu hususta yine tabir-i mahsusuyla cezrî [radikal, kökten] olmak iktiza eder. Yazacak çok şeyler vardır fakat daha ziyade yazamayacağım. Size şu mektubumu bir “not” olarak yazdım memleketin menfaatine muvafık olan fikirleri kendi güzel yazılarını yazarsın. Şunu tekrar edeyim: Her ne yapıp yapıp Avrupa’ya heyetler ve talebe göndermeli. Bu usûl, daha süratle gayeyi istihsal edecektir. Muhterem hemşehrilerime ve rüfekaya bî-pâyân [sonsuz] hürmetler kardeşim.

Mütehassiriniz [sizi özleyen]

Kazım Hüsnü

Hâmiş: *Şu sıralarda buradaki otellerde, sanatoryumlarda oda bulmak da bir meseledir. Avrupa’nın her tarafından kış eğlenceleri için gelen seyyahlarla her taraf doludur. K. H.*

(3) Süleyman Edhem Bey, müze müdürü Halil Beyefendi’nin necl-i necipleridir [oğludur]. Bu asil ve muktedir doktorumuza gazetemiz takdim-i şükran eder.

AVUSTRALYA GÜNLÜĞÜ-2

-9-

22 Ocak 2023/Pazar

Tuhaftır, oğlumun evinin bahçe girişinde, üzerine gerilen bir perde ile güneşin tesirlerinden korunan jet skisini daha ilk gördüğümde yüreğim kabarmıştı. Ta o an nasıl olsa bineceğim bir günün geleceğini düşünmüştüm de... Bu durumuma şaşırıp anlam veremeyenler için açıklayayım.

Avustralya'ya gelmezden yaklaşık dört ay önceydi. Kaplıcada tatildegdim. Geldiğimin üçüncü günüydü. Salgın yüzünden uzak kaldığım yüzmeye kavuşmuş, hamlığımından çabucak da kurtulmuşum. Performansımdan memnun kalmıştım. Memnuniyetimin çok kısa süreceğini nereden bilebilirdim ki. Yüzme havuzundan çıkmış, havuz bölümünden dışarıya beş on adım atmıştım ki göz açıp kapayana dek sol

kolumun üstüne çok kötü biçimde düşmüştüm. Duyduğum korkunç küüüt, sesini ilkin kolumun kırıldığına yormuştum. Etrafıma üşüşen tatilcilerden duruma el koyan biri omuzun çıkmış, diye müjdeyi verdi! Öyle kırığın yanında çıkık hiçbir şeydi. Hadisenin üzerinden bir hafta geçmiş Konya'ya dönmüştüm. Bir hafta sonrası yapmamam gereken bir hareket sonucu omuzum bir kez daha çıktı. Uzatmayayım, neticede çekilen MR görüntülerini değerlendiren doktor, omuzumun durumunun çok kötü olduğunu, acil ameliyat olmam gerektiğini söyledi. İyileşme sürecim, soruma altı ay, cevabını verince yurt dışı yolculuğumu belirtip ameliyatı erteletmişim. Bunun üzerine dikkat etmem gereken hususları sıralayan hocanın ilk uyarısı ve de en kötüsü kesinlikle yüzmeme di. Bu durumum bana en çok da oğlumun evinin arka bahçesine

Coomera Nehri

adım atıp da o güzel havuzu görünce kodu.

Evhamlı anacığımın tesiriyle yeni bir tecrübeye yaşayacağım da hemen olumsuzlukları aklıma düşerdi ilkin. Olur da jet ski devrilir ya da ben düşersem... Yüzememek bir yana buranın suları da tekin değildi ki. Bir yanda köpek balıkları, diğer yanda devasa tuzlu su timsahları.... Şüphesiz bu evhamımda seyrettiğim köpek balıklı ve timsahlı gerilim filmlerinin de payı olsa gerekti.

Geçtiğimiz cuma günü ikindi sonrası öğlum, hafta sonu hava şartları uygun olacaktı, bundan istifadeyle jet ski ile bir nehir gezisi yapalım baba, dediğinde tekrar canlanan evhamımı yüzüme aksettirmemeye gayret ederek sağ olasın, siz kendiniz gidin öğlum, şeklindeki iç sesimi dillendiremedim.

Kuşluk öğlumla hazırlanıp jet ski römorkunu da arabamızın arkasına taktıktan sonra yola çıkıyoruz. Yine M1 üzerindeyiz. Yaklaşık yarım saat kadar sonra bir nehre geliyoruz. Öğlum, işte bu nehri gezeceğiz baba, diyor. Köprüden geçerken iki kıyısı arasındaki mesafeyi 100 metreden ziyade tahmin ettiğim nehir oldukça sakın görünüyor. Köprüyü arkamızda bırakalı çok olmamıştı ki ilk çıkıştan M1'i terk edip ona paralel ilerleyen bir yola geçiş yapıyoruz. Fazla gitmeden de nehrin kıyısındaki bir otoparktan geç-

Damat Ahmet ve arkadaşı

rek küçük bir tekne rampasına yaklaşıyoruz. Öğlumun bacanağının ortanca damadı Ahmet ile akranı Avrupa kökenli Avustralyalı bir genci bizi beklerken görüyoruz. Vakit kaybetmeden el birliğiyle jet ski nehre indiriliyor. Öğlum arabasını otoparka bırakıp geldikten sonra hemen can yeleklerimizi giyiyoruz. Göğüs kafesindeki kuş, saniyeler ilerledikçe daha çok çırpınmaya başlıyor. Titreyen bacaklarımı belli etmeye gayret göstererek öğlumun yardımıyla kazasız belasız jet skiye binebiliyorum.

Nehirde ilerlerken öğlum arkasındaki babasını düşünerek gaza pek yüklenmiyor. Lakin gezi arkadaşımız Ahmet, gençliğinin verdiği heyecanla zaman zaman hızını artırıyor, aramızdaki mesa-

feyi oldukça açıyor, ara ara da drift atıyordu. Bazen bizim yetişmemizi beklemeyerek son sürat üzerimize doğru geliyor. Nehir sakın olmasına sakindi. Lakin Ahmet'in jet skisinin oluşturduğu dalgaların jet skimizi bir aşağı bir yukarı hoplatması yüreğimi titretmeye yetiyordu.

Nehirde zaman zaman üzerinde rakamlar bulunan direkler arasından geçiyoruz. Bunlar, karada olduğu gibi, nehirde de hız limitlerini gösteren uyarı direkleriymiş. Zaman zaman önünden geçtiğimiz üzerinde "5" yazılı direk-

rin arasından geçerken oğlumun süratini iyice düşürmesi benden kaynaklanmıyormuş meğerse.

Kıyılarda ağaçlık olmayan kesimlerde evler kendini gösteriyor. Nehir kıyısında iskelesiz ev yok gibi. Ara ara da şirin piknik alanları...

Birden ileride nehre düşmüş üç kişiyi fark ediyoruz. Yanlarına yaklaştığımızda bunların onlu yaşlarda ikisi erkek biri kız üç çocuk olduğunu görüyoruz. Alabora olup suda ters dönmüş küçücük sandallarına yapışmışlar. Yüzlerinde en küçük bir korku emaresi yok, oldukça sakinler. Yavaşça kendilerine yanaşan Ahmet'in yardım teklifini kabul etmiyorlar. Konuşmalarının ardından Ahmet'in baktığı yöne başımızı çevirdiğimizde tek kişilik kanosunda orta yaşlı bir bayanın, kaza yerine doğru kürek salladığını görüyoruz. Bunun üzerine kaza yerinden ayrılıyor. Nehirde ilerledikçe evlerin görkemliliğinden denize doğru yaklaştığımız anlaşılıyor. Bu kesimlerde nehrin bir kıyısında villalar yer alırken diğer kıyısında da marina uzanıyor. Rıhtıma bağlanmış irili ufaklı yatların arasında zaman zaman vapur yavrusu, süper lüks tabir edilenleri dikkat çekiyor. Bu kesimde nehir trafiğinin yoğunlaşmaya başlaması üzerine geri dönmeye karar veriyoruz.

Yarım saat kadar sonra başlangıç noktamıza gelsek de kapitanlar hızlarını alamıyor. Yönümüz bu kez nehrin doğduğu yöne. Rampa bölgesini arkamızda bırakalı henüz on dakika kadar geçmiştik ki genişlemeye başlayan nehir küçük bir göle dönüşüyor. Az daha ilerleyince de nehir nihayete eriyor. Bir o yana bir

bu yana derken vardığımız her noktada nehir sonlanıyor. Duruma hayret eden oğlum, ister istemez dönmek mecburiyetinde kalıyor.

Eve döndüğümüzde bilgisayarı açıp Google Haritalar'dan bakıyorum. Bizim bitti sandığımız nehir, meğerse burada küçük bir setle kesilse de kaynağına kadar daha bir hayli uzanıyormuş. Yine Google'dan aldığım bilgilere göre Queensland eyaletinin Güneydoğu bölgesinde yer alan bu Coomera Nehri'nin uzunluğu 80 km imiş. On koldan beslenen nehrin havza alanı 489 km² imiş. Gold Coast yakınlarında denize kavuşan nehrin, Pasifik Otoyolu (M1) Köprüsü altından denize kavuştuğu ağza kadar olan 4-5 km'lik kesiminde su sporları oldukça yaygınmış.

Eve dönerken duygularım gidişimdekine tamamen zıt. Fakat bugüne değin sadece filmlerde gördüğüm benzer sahneleri canlı canlı yaşamamın benim için farklı bir tecrübe olduğunu da itiraf etmeliyim.

O günün ikinci yarısında Avustralya'daki tek acı günümüzü de yaşıyoruz. İkinci üzeriydi. Evimizin zili çalıyor. Gelen adam karşı komşu imiş. Üzgün bir çehreyle oğluma bir şeyler söylüyor. Bunun üzerine hemen içeri koşturan oğlum bir çöp poşeti alarak dışarı fırlıyor. Çok geçmeden dolu poşetle eve dönüyor. Meğerse kedimize araba çarpmış. Durumu öğrendiğinde Sükeyne'm bir feryat koparıyor. Ardından Semure ona eşlik etmeye başlıyor. Şaşkınlığı üzerinden atan küçüğümüz Seffane de biraz da zorlamayla ağıt korosuna katılıyor.

Dalya

Dalya bir kertenkele ile oynarken

Yavrularımın feryat figanları arasında, oğlum bahçede bir çukur kazmaya başlıyor. Ardından kedimizin ölüsünü gömüyor. Bu bahçedeki ikinci kedi mezarı imiş. Torunlarım daha önce de benzer bir acıyı yaşamışlar. Sükeyne ve Semure iki gün odalarına kapandılar. Zaman zaman ihtiyaç görmeye çıktıklarında birer kan çanağına dönmüş gözleri yürekleri dağlamaya yetiyordu. Kedimizin adı olan Dalya (Dahlia) oldukça aşına olduğumuz, Konya'da "Atatürk çiçeği" de denilen "yıldız çiçeği" demekmiş. Nitekim Sükeyne ve Semure acılarından sıyrıldıkları bir gün bir demet yıldız çiçeği getirip kedilerin mezarına dikeyorlar.

26 Ocak 2023/Perşembe

Bugün Avustralya'nın resmî ulusal günümüştü ve "Avustralya Günü" adıyla kutlanmaktaymış. Her yıl 26 Ocak'ta kutlanan bu gün, 1788'de Birinci Filonun kıtaya ayak basışını ve Arthur Phillip tarafından Sidney Koyu'na Büyük Britanya birlik bayrağını dikmesinin yadınımış. 1808 yılında ilk kez yapılan kutlama, 1940'ta bütün eyaletlerde tatil olarak kabul edilmiş.

Diğer yandan bu gün, 1938 yılında Avustralya Aborjinler Birliği tarafından "Yas Günü" ilan edilmiş. Bu tarihten itibaren Avustralya'nın yerli halkları olan Aborjinler ve Torres Strait Adalıları 26 Ocak'ı "İstila Günü", "Hayatta Kalma Günü" veya "Yas Günü" olarak topluca protesto etmeye başlamışlar.

Öğleye doğru aldığım bir e-posta ile oldukça keyifleniyorum. Zira Çizgi Kitabevinden gelen e-postanın eki, basılacak üç kitabımın sözleşmelerini havi. Sükeyne'nin yardımıyla bu üç sözleşmenin çıktısını yazıcıdan alıp imzaladıktan sonra tarayıp bir e-posta ile Çizgi'ye gönderiyorum. Ben yurda dönmeden basılan bu kitaplarım "Bir Varmış Bir Yokmuş/Konya Masalları", "Arşiv Belgelerine Göre Çayırbağı Suyunun Konya'ya Getirilişi" ve altmış küsur yıldır ikamet ettiğim mahallemi ve yaşanmışlıkları anlattığım "Bir Ömür Hacıkaymak".

Benim için gayet mutlu biten günün gecesinde ise bir kabusla dönüşen büyük bir mahcubiyeti yaşıyorum.

Evim ziyarete gelenlerle dolup taşmış. Bir tarafta saz çalıp türkü söyleyenler, diğer tarafta gürültüden azade olgun olgun akademik

sohbet edenler... İçlerindeki tanıdıklarımın akademisyen olduklarını tahmin ettiğim bay-bayan karışık grubun içerisinde aşına olmadığım yüzler de var. Pijamamla bunların sohbetine misafir oluyorum. Bir müddet sonra bunlar müsaade istiyorlar. Arkalarından bunları uğurlamaya çıkıyorum.

Evim yüksekçe bir bayırın tepesinde. Aşağıdaki yola uzun ahşap bir merdivenle iniliyor. Basamakları yarılamışken yalın ayak olduğumu fark ediyor, mahcup oluyorum. Birkaç basamak indiğimde bu kez ayağımdaki altı kösele mesti görüp rahatlıyorum.

Yol, köprüsüz bir çaydan itibaren başlıyor. Bayanlar da dâhil olmak üzere bütün grup çayın en dar kesiminden çok rahat atlayıp karşıya geçiyorlar. Kendim buna cesaret edemeyip çayın taşlık bir kesimindeki taş dizisine basa basa kaymamaya da özen göstererek karşıya geçiyorum. Evimden çıktığımdan beri yutkunuyor, basılacak üç kitabımı çıtlamak için fırsat kolluyorum. Arkadaşlardan birinin cümleleri arasında geçen "kitap" kelimesini duyar duymaz aradığım fırsatı yakalayıp hemen yapıştırıyorum: "Bugün üç yeni kitabımın sözleşmelerini imzaladım." Ya tebrik ederim, hayırlı olsun... kutlamaları birbirine karışıyor. Grubun içinde ilk kez gördüklerimden alımlı bir bayan soruyor: "Adları ve konuları neler kitaplarınızın?" Ağzım kulaklarımda cevap veriyorum: "Biri mahalleme dair. 'Bir Ömür Hacıkaymak'. Mahallemin eksekinde kendimi anlattım bir bakıma bu kitapta. İkincisi ..." cümlesinin devamını getiremiyorum. Sanki yumruk yutmuş gibiyim. Kelimeler boğazıma düğümleni-

Avustralya Günü kutlamalarına katılan Türkler

yor. Zihnimin hâkimiyetini kaybediyorum. Zorluyorum, zorluyorum, bir türlü hatırlayamıyorum. Tuhaf. Üzerinde o kadar çalış, kafa yor, adını hatırlayama! Bayan: Üçüncüsü?..” diyor. Aman yarabbi! Bunu da hatırlayamıyorum. Kendilerini ne kadar zorlasalar da tebessümlerindeki müstezhilîği saklayamıyorlar. İçlerinden biri zaman zaman kendi başına da geldiğini belirterek rahatlatmak istese de beynim patlayacakmış gibi zonkluyor. Lakin zihnim bana ihanete devam ediyor hâlâ. Tekmili boğazımda düğümlenen kelimelerin oluşturduğu girdapta boğuluyorum. Boynumun ıslaklığı beni bu kabustan çekip çıkarıveriyor. Bahçıvan süzeği gibi başımdan süzülen ter damlaları göğsüme doğru yol bulmuşlar. Oldum olası sevmediğim bu duruma bu kez müteşekkirim. Etrafa bakıyorum. Ardından derin bir oh çekip yaşadıklarımın rüya olduğuna seviniyorum. Rüyanın tesirini savuşturduktan sonra basılacak kitaplarım aklıma

düşüyor. Kendi kendime ne saçma bir durum yahu, diyorum. İnsan hiç yazdığı kitapların adlarını unutmaz mı? Ne olacak, biri “Bir Ömür Hacıkaymak”, ikincisi ... Aman yarabbi! Rüyam gerçeğe mi dönüşüyor?..

Gerçekten uzun bir süre iki kitabımın adlarını hatırlayamıyorum.

27 Ocak 2023/Cuma

Bugün cuma namazı için yine Boşnakların camiindeyiz. Kıyafeti ve fiziki görünümü itibariyle Endonezyalı olduğunu tahmin ettiğim ve camiin fahri müezzinliğini yapan orta yaşlı adam elindeki kablosuz mikrofonu bu kez namazını sandalye üzerinde eda eden uzun ak sakallı yaşlıca bir Arap’a uzatıyor. Ağır adımlarla minbere gelen adam, zorlanarak minberin üst basamağına geldiğinde cemaate dönüp selam verdikten sonra önceden buraya konulmuş sandalyeye oturuyor. Müezzinin ezanı tamamlamasıy-

Avustralya Günü'nde Avustralya yerli halklarının Yas Günü protestolarından bir görünüm

la doğruluyor. Hutbesine, şükür duasının ardından sevgili Peygamberimizin “Allah’ım bize recep ve şabanı mübarek kıl ve bizi ramazana ulaştır” duasıyla başlamasına şaşırmadım desem yalan olur. Zira o güne kadar hutbeye bir ayetle değil de bir dua/hadis ile başlanılmasına ilk defa şahit oluyorum. Ardından İngilizce olarak hutbesini irat ediyor. Oldukça uzun tuttuğu hutbesini, zaman zaman orijinal diliyle okuduğu aşınası olduğum ayet ve hadisler dışında hiç anlamıyorum.

Namaz sonrası oğlum, hutbenin, İsveç’in başkenti Stockholm’de 21 Ocak’ta Danimarkalı aşırı sağcı Sıkı Yön Partisi lideri Rasmus Paludan’ın, Türkiye’nin Stockholm Büyükelçiliği önünde Kur’an-ı Kerim yakma provokasyonu üzerine olduğunu belirtiyor. Yine oğlumun naklettiği hatırasından kitapçılık yaptığı anlaşılan hatip, yakın geçmişte başından geçmiş şu hadiseyi de nakletmiş hutbesinde.

Bir gün çalan telefonunu açtığı anda karşısındaki kişi bir Kur’an-ı Kerim almak istediğini beyan edince kendisine satmadan seve seve bir tane hediye edeceğini bildirmiş. Fakat karşısındaki kişinin

hediye kabul etmeyeceğini, ancak parasıyla satın almak istediğini ısrarla belirtmesi üzerine tamam, demiş, adresini ver, sana on tane göndereyim, demiş. Ardından Kur’an-ı Kerim’i ne yapacağını sorduğunda “Hela çukuruna atacağım” cevabını almış. Aldığı hayasız cevap karşısında metanetini koruyan adamla telefondaki muhabatı arasında şu diyalog geçmiştir:

- Sen hangi dine mensupsun?
- Hristiyan’ım.
- Hz. İsa’yı sever misin?
- Hem de çok.
- Peki Kur’an’da Hz. İsa’nın adının Hz. Muhammed’den daha çok geçtiğini biliyor musun?
- ...

Adam suskunluğunun ardından mahcup bir edayla özürler dileyip telefonu kapatmış.

Oğlumun bu naklinden sonra hatibin bu metanet ve ferasetine hayran oluyorum.

Ha... Nafile namazını sandalye üzerinde eda eden hatibin cuma namazını nasıl kıldıracağı merakım ise genç bir Arap’ın imamete geçmesiyle cevabını buluyor. **(Devam edecek)**